

Notulen van de 74ste vergadering van de verenigingsraad van de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, gehouden op zaterdag 19 april 2008 in het Beatrixgebouw van de Jaarbeurs te Utrecht.

Aanwezig zijn:

- a) van het bestuur : de dames Augusteijn, Cremers, De Jong en De Jonge en de heren Kuijpers, Van der Lugt, Van Ogtrop, Veerman (voorzitter) en Van der Velden;
- b) van de verenigingsraad als (kandidaat-)afgevaardigde voor:
- Groningen : de heren Van Dijk en Quené;
Friesland : mevrouw Van Megen en de heren Ten Hoopen, Koch, Meijer en Veldhuyzen van Zanten;
Drenthe : mevrouw Noordhoff en de heren Oonk en Wetterauw;
Overijssel : mevrouw Croese en de heren Blom van Assendelft, Kamp, Satink en Van der Sluis;
Gelderland : de heren Van den Broek, Manders, Oomkes en Schmidt;
Flevoland : de heren De la Chambre, Riedstra, Scheffer en Steffens;
Utrecht : de dames Bos en Nobel en de heren Puntman en Zwetsloot;
Noord-Holland : mevrouw De Haan en de heren De Jong, Penders, Van Sprang en Stoffels;
Amsterdam : de heren Van der Ben en Van Dijk;
Zuid-Holland : mevrouw Pötz en de heren Boon, Brons, De Haan, Van der Storm, Van der Vaart, Verhaar, Verwoert;
Zeeland : de heren Hugense en De Wilde;
Noord-Brabant : de dames Corsmit, Kort en Roovers en de heren Van Adrichem, Helmich, Van der Veer, Veggel en Verbaanderd;
Limburg : de heren Eijssen, Van Marken Lichtenbelt, Resoort en De Wit;
- c) van de directie : de heren De Graeff, Koster en Wams.

Afwezig zijn:

- a) van het bestuur : de heren Van Hall, Ten Kate en Wassen;
- b) van de verenigingsraad als (kandidaat-)afgevaardigde voor:
- Groningen : mevrouw Farwick en de heren Alles, De Bruin, Dijkstra en Sie;
Friesland : mevrouw Van den Broek en de heer Berendse;
Drenthe : de heren Osinga en Pook;
Overijssel : mevrouw Goinga en de heer Van der Sluis;
Gelderland : mevrouw Burgers en de heren Altena, Bruil, Van der Heijden en Schoten;
Flevoland : mevrouw Bosker en de heer Hulscher;
Utrecht : de dames Heerkens en Roelofs en de heren Buisman, Toxopeus en Van der Wal;
Noord-Holland : mevrouw Kool en de heren Kool en Rouffaer;
Amsterdam : de dames Geel en Manschot en de heren Bessems, Czerski, Mol en De Vries;
Zuid-Holland : de dames Alderlieste en Pötz en de heren Van Dijk, Hellinga; Van Oostrum, Reitsma, Van Steekelenburg, Wijn en Wouters;
Zeeland : mevrouw Bastian en de heren Collette, Huige, Post en Van Riet;
Noord-Brabant : mevrouw Hafkenscheid en de heren Copier en Koopman;
Limburg : mevrouw Dielissen en de heren Dijk, Heunen en Kuijpers.

1. Opening

De voorzitter, de heer Veerman, opent de vergadering. Hij heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder de nieuwe districtsafgevaardigden. Dat zijn de heren Kamp (Overijssel) en Van der Ben (Amsterdam) en mevrouw Croese (Overijssel). Tevens worden de kandidaat-districtsafgevaardigden van harte welkom geheten. Dat zijn de heren Dijk (Amsterdam), Wetterauw (Drenthe; inmiddels gekozen lid), Riedstra (Flevoland), Quené (Groningen), Koch (Friesland), Veldhuyzen van Zanten (Friesland), Koopman (Noord-Brabant) en Van der Storm (Zuid-Holland; inmiddels gekozen lid) en mevrouw De Kort (Noord-Brabant).

2. Notulen en besluiten- en afsprakenlijst van de 73ste vergadering, gehouden op 24 november 2007

De heer Resoort (Limburg) verzoekt om in de notulen op te nemen dat de afgevaardigden van de districtscommissie Limburg wegens overmacht niet aanwezig konden zijn op de verenigingsraadsvergadering van 24 november 2007.

De notulen en besluiten- en afsprakenlijst worden goedgekeurd en vastgesteld.

3. Het jaarverslag en de jaarrekening

De heer De Graeff zet uiteen dat de tekst van het jaarverslag tot stand is gekomen met inbreng van de verenigingsraad. Er is getracht de opmerkingen zo goed mogelijk te verwerken. Op de aangepaste tekst zijn nog opmerkingen gekomen van de districtscommissies Noord-Holland en Utrecht. Deze punten zijn, zo blijkt ter vergadering, alsnog naar tevredenheid afgehandeld. De huidige werkwijze, waarbij de inhoud van het jaarverslag voorafgaand aan de vergadering wordt afgekaart, zal voortaan worden gehanteerd.

Vanuit de verenigingsraad wordt er bezwaar gemaakt tegen de formulering over de houding van Natuurmonumenten ten opzichte van de agrarische sector. Enige nuance vindt men op zijn plaats. De voorzitter, de heer Veerman, beaamt dat de passage ferm is, maar ook de vastberadenheid van de vereniging tekent. De heer De Graeff zet uiteen dat er aan de andere kant districtscommissies zijn die aangeven dat de vereniging de confrontatie niet uit de weg moet gaan en zelfs op moet zoeken. Dit omdat er voornamelijk vanuit de LTO een krachtige lobby plaatsvindt die niet in het voordeel van de vereniging is. Daarom is er getracht te verwoorden dat Natuurmonumenten zich krachtig zal opstellen. De voorzitter, de heer Veerman, zegt toe dat de tekst van het jaarverslag op dit punt opnieuw geredigeerd zal worden.

De penningmeester, de heer Van der Lugt, deelt mee dat de kwaliteit van de organisatie naar oordeel van de accountant goed is. In 2007 zijn er grote vorderingen gemaakt met de implementatie van het nieuwe beleggingsbeleid. Het resultaat van de beleggingen in vergelijking met andere goede doelen fondsen valt erg mee. Daarnaast worden de kosten goed in de hand gehouden en is de werkorganisatie binnen de begroting gebleven. Natuurmonumenten heeft een sterk vermogen en dat is de kracht van de vereniging. Ook in moeilijke tijden kan de vereniging zodoende het hoofd boven water houden.

Met betrekking tot de jaarrekening 2007 geeft de heer Koster aan dat het resultaat positief is ondanks dat er een negatief saldo van twee miljoen euro was begroot. Uiteindelijk is het jaar afgesloten met een positief saldo van vier miljoen. Dit verschil van zes miljoen is deels gebaseerd op incidentele baten, zoals een wijziging in het contributiestelsel en de verkoop van een aantal gebouwen die als PM op de balans stonden. Daarnaast hebben de acties voortkomende uit het Programma Penningkruid een bijdrage geleverd en zijn er meer subsidies ontvangen. De jaarrekening is ingericht conform de nieuwe richtlijn van het CBF. Dit heeft geleid tot een transparantere manier van presenteren met name met betrekking tot de winst en verliesrekening. De balans 2007 verschilt niet veel van de balans van vorig jaar. Op een aantal posten is wel het een en ander veranderd zoals de beleggingen, de liquide middelen en de leningen EHS. De ruilgronden zijn met 2 miljoen afgenomen. Dit is minder dan gepland maar elk stap die hierin gezet wordt, is welkom. De liquiditeit was hoog aan het eind van het jaar. Dit kwam doordat in de loop van december aankoopsubsidies zijn verkregen waarvan de werkorganisatie niet meer in staat was deze voor het einde van het jaar te verwerken. Met betrekking tot de beleggingen 2008 deelt de heer Koster mee dat de omvang van de portefeuille per 18 april 2008 is gedaald naar 183 miljoen euro en dat een deel van de obligaties is omgezet naar deposito's. De portefeuille is nu opgebouwd uit 43 miljoen euro aan obligaties, 51 miljoen euro aan aandelen en 89 miljoen euro aan deposito's.

Vanuit de raad wordt gevraagd waarom er minder is uitgegeven aan het beheer en of de kwaliteit van het beheer daar onder leidt. Daarnaast vraagt men zich af of er niet meer gronden verworven kunnen worden met eigen middelen. Men vindt het bedrag dat hiervoor beschikbaar is aan de lage kant en vraagt zich af of aankopen die staan aangegeven op de aankoopgebiedenkaart zijn blijven liggen die wel dat kader hadden kunnen plaatsvinden. De raad vindt een verschil van zes miljoen tussen begroting en het uiteindelijke resultaat fors. Ook in voorgaande jaren hebben zich verschillen voorgedaan. De raad vraagt zich af of het niet verstandig is om scherper te begroten zodat de grote verschillen vermeden worden en de geloofwaardigheid niet wordt aangetast. Tot slot de vraag of de beleggingen duurzaam zijn.

De penningmeester, de heer Van de Lugt, beaamt dat een verschil van zes miljoen fors is maar benadrukt dat dit incidenteel is. Er zijn afspraken gemaakt over het opnemen van de financiering van het achterstallig onderhoud op de begroting. Tussen beheersbare kosten en beheersbare opbrengsten zit weinig marge. Alle bezittingen staan PM te boek maar onroerend goed dat niet benodigd is voor de doelstelling van de vereniging wordt verkocht. Hiermee wordt de financiering van het achterstallig onderhoud bewerkstelligd. De opbrengst van de verkoop van onroerend goed komt ten goede aan de bestemmingsreserve. Dit jaar is ook een deel van de opbrengst ten goede gekomen aan de begroting omdat er door een gunstige markt meer verkocht is dan verwacht. Een bestemmingsreserve is geld dat binnen een zeer afzienbare tijd wordt uitgegeven waardoor het vermogen weer omlaag gaat. Het lijkt dat er geld over was maar dat is niet zo. Met betrekking tot de duurzaamheid van de beleggingen zet de penningmeester, de heer Van der Lugt, uiteen dat de vereniging duurzaam heeft belegd bij de Triodos / Mees Pierson en de ING. Daarbij is aan de hand van criteria aangegeven in welke fondsen de vereniging al dan niet belegt. De vereniging bemoeit zich verder niet zelf met de aan- en verkoop van de aandelen. De verenigingsraad zal worden geïnformeerd over de richtlijnen die Natuurmonumenten hanteert over duurzaam beleggen.

De heer Koster zet uiteen dat van het beschikbare budget voor verwervingen één miljoen is uitgegeven in 2007 en een half miljoen overgeheveld is naar 2008 voor de verwerving van grond voor de aanleg van het klimaatbos. Er zijn geen aankopen misgelopen. Indien een verwerving niet binnen de aankoopkaders valt, kan er een voorstel tot aankoop ingediend worden bij het bestuur. Voor de omvang van het eigen middelen aankoopbudget is in het

Meerjarenplan opgenomen dat dit stijgt naar twee miljoen. Verdere verhoging van dit budget is een afweging die plaats moet vinden bij het opstellen van het Meerjarenplan. Wat betreft de uitgaven aan het beheer licht de heer Wams toe dat de lagere kosten voortvloeien uit de mate van realisering van projecten. De zorg rond het tempo van de realisering van deze projecten is al eerder uitgesproken binnen de verenigingsraad. Aan terugkerend beheer wordt daarentegen meer uitgegeven en de kwaliteit van de gebieden neemt ook daadwerkelijk toe.

De verenigingsraad keurt het jaarverslag inclusief de jaarrekening goed en verleent daarmee decharge aan het bestuur voor het in 2007 gevoerde beleid.

4. Evaluatie botanische graslanden

Het bestuurslid, de heer Kuijpers, zet in zijn presentatie uiteen dat de botanische graslanden maar een klein deel betreffen van het areaal aan grasland van de vereniging. De botanische graslanden beslaan een oppervlakte tussen de 800 en 1000 hectare. Het zijn kleine stukjes natuur met een hoge biodiversiteit. Hoewel de kwaliteit een wisselend beeld geeft, is het beheer van de botanische graslanden grotendeels op orde. Problemen worden vooral veroorzaakt door externe invloeden zoals de waterhuishouding en de luchtkwaliteit. De kwaliteit aan fauna is zorgwekkend, dit komt met name door de versnippering, de kleine oppervlakte en geïsoleerde ligging van de gebieden. In het Streefbeeld is de ambitie opgenomen om de oppervlakte te laten toenemen tot 2600 hectare. Dit door omvorming van bestaande graslanden in het beheer van Natuurmonumenten. Omdat hier inrichtingsmaatregelen en een goede omgevingskwaliteit voor nodig zijn, is er gekeken of deze doelstelling realistisch is. Dit blijkt, gezien de omgevingskwaliteit die nodig is, niet het geval waardoor de doelstelling naar beneden is bijgesteld. Een verdubbeling van het huidige areaal naar 1600 hectare is realistischer. Door de raad is aangegeven dat de financiële uitwerking niet duidelijk is. De heer Kuijpers zegt hierover dat de financiering zowel bij de overheid als bij de vereniging in beweging is. Het is daarom lastig om in dit stadium met getallen te komen. Het beheer van botanische graslanden is kostbaar maar dit is niet het grootste zorgpunt; het gaat vooral om de omgevingsfactoren. In het Meerjarenplan is rekening gehouden met de hogere kosten van dit beheer daarnaast zijn er ook subsidies te verwerven voor onder andere de inrichtingsmaatregelen.

Het kwalitatief uitbreiden van de graslanden teneinde de kwaliteit te verbeteren, vindt de raad op zich goed. Dit wordt echter overgelaten aan de regio's; de raad ziet liever een sterker sturen vanuit het centraal kantoor. Verder komt in de evaluatie de versnippering niet duidelijk naar voren, de raad vraagt zich af in hoeverre dit een probleem is. De natuurdoeltype kaarten, vastgesteld door Overheid, Provincies en Natuurbeheerderorganisaties, voldoen niet; het is de raad niet helemaal duidelijk wat de wensen hieromtrent zijn. Verder vraagt de raad zich af of het los laten van de ambitie wel terecht is en hoe realistisch het vertrouwen in Natura 2000 is. Tot slot wordt de suggestie naar voren gebracht om bredere deskundige hulp in te roepen bij externe partijen.

Het bestuurslid, de heer Kuijpers, zet uiteen dat de financiële kant verankerd zit in het Meerjarenplan en deels ook afhankelijk is van het ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied). De omgevingskwaliteit baart de heer Kuijpers echter meer zorgen dan de financiën. In de notitie is voorgesteld dat in eerste instantie de regio's met uitgewerkte voorstellen komen, over hoe de uitbreiding bewerkstelligt moet worden. De heer Kuijpers vindt dat hier aan vastgehouden moet worden omdat het past binnen de sturingsfilosofie van de vereniging.

In notitie is aangegeven dat het bestuur prioriteiten heeft vastgesteld. Dit wordt aan de regio's meegegeven als richtinggevend bij de uitwerking. Centraal zal beoordeeld worden of dit leidt tot het gewenste resultaat. Vervolgens stelt de heer Kuijpers dat versnippering vooral een negatieve invloed heeft op de fauna. Veel stukjes zijn daarnaast zo klein dat er maar één soort beheer mogelijk is. Door middel van de uitbreiding van terreinen wordt de achteruitgang hopelijk gestopt. Over de vraag of de ambitie wel losgelaten moet worden, zet de heer Kuijpers uiteen dat het niet een kwestie van ambitie is maar dat het gaat om welke mogelijkheden de abiotische omstandigheden geven. Daar ligt namelijk de kritieke factor zowel voor de instandhouding en het beheer als voor de uitbreiding. In de evaluatie is gekeken op welke plekken de mogelijkheden liggen binnen de 2600 hectare die in het Streefbeeld zijn aangegeven. Op een aantal plekken zijn deze mogelijkheden er op korte termijn niet. Voor de komende 15 jaar is 1500 hectare het maximaal haalbare. De heer Kuijpers zet vervolgens uiteen dat Natura 2000 een moeilijk papieren dossier is. Het is echter wel het vehikel om een aantal punten aan de orde te stellen bij Provincies, Waterschappen en de gebruikers in de omgeving. Daarnaast kijkt de Europese Unie mee, waar een zekere preventieve werking vanuit gaat. In de bestuurscommissie beheer is gesproken over het inschakelen van externe deskundigen. Er zijn toezeggingen rond het inschakelen van deskundige van universiteiten. Ook is Natuurmonumenten actief in een netwerk deskundigen op het gebied van bos, natuur en landschap. Daarnaast heeft de vereniging een commissie van deskundigen die ook benut wordt.

Met betrekking tot de natuurdoeltypenkaart zet de heer Wams uiteen dat er een nieuw Programma Beheer, de wijze van financieren van het beheer door de overheid, komt. In dit kader wordt er ook een verbetering aangebracht in de natuurtypen. Dit houdt in dat alle kaarten bij de vereniging en bij de overheid geüpdate worden. Verschillen moeten hierdoor zijn weggewerkt.

De evaluatie botanische graslanden wordt vastgesteld. De raad stemt in met de visie van het bestuur op de implementatie van de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie. Bij een toekomstige evaluatie zal het verband met het Meerjarenplan explicieter worden aangegeven.

5. Delta

Het bestuurslid, de heer Kuijpers, introduceert de heer Adriaanse, medewerker van Rijkswaterstaat. De heer Adriaanse houdt op verzoek van de districtscommissies Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant een presentatie over de negatieve effecten van de deltawerken. Deze commissies vonden dit onderwerp van belang voor de verenigingsraad omdat de vereniging belangrijke bezittingen heeft in het delta gebied.

De raad vindt het een goed initiatief dat een gebiedsproblematiek van bovenregionaal belang wordt behandeld tijdens de verenigingsraadsvergadering. De vraag wordt gesteld of het de bedoeling is dat ook andere gebieden van bovenregionaal belang de revue passeren. De voorzitter, de heer Veerman antwoordt dat dit zeker mogelijk is.

Ten behoeve van de vergadering van 22 november a.s. zal er een voorstel worden gemaakt over de vraag hoe dit onderwerp binnen de vereniging wordt opgepakt, in samenhang met onze opvattingen over het (nog te verschijnen) rapport van de Commissie Veerman over het kustbeheer.

6. Notitie excursiebeleid

De heer De Graeff zet uiteen dat er een terugloop is geconstateerd in de belangstelling van het bijwonen van excursies. Dit is ook het geval bij collega-organisaties zoals Staatsbosbeheer en De Landschappen. Excursies leveren een bijdrage aan het verbinden van mensen maar de mate waarin dit het geval is, is onduidelijk. Voordat de vereniging hierin verder zou gaan investeren, wil het bestuur duidelijkheid hebben over de oorzaak van de terugloop en de mate waaraan het houden van excursie bijdraagt aan het verbinden van mensen. Daarnaast dient de verhouding tussen kosten en baten goed in de gaten gehouden te worden om te voorkomen dat het organiseren van excursies een te grote kostenpost wordt. Het bestuur wil daarom meer weten over de precieze aantallen, kosten, aard en kwaliteit. Om in kaart te brengen wat het belang is van excursies, wordt in een aantal gebieden extra ingezet op dit punt en komt er meer publiciteit over deze gebieden in onder andere Natuurbehoud. In de meest kansrijke gebieden, hiervan zijn er tien geselecteerd, worden een aantal activiteiten opgezet. Binnen deze gebieden wordt er geëxperimenteerd met excursies van hogere kwaliteit en een bijzonder karakter. De keuze voor deze gebieden is zorgvuldig gemaakt, rekening houdend met de capaciteit van de mensen en de praktische situatie ter plaatsen. Over deze gebieden is veel bekend en ze zijn gemakkelijk te monitoren. De suggestie van de districtscommissie Zeeland om door middel van het instellen van een klankbordgroep de vraag naar excursie te onderzoeken, wordt meegenomen.

Vanuit de raad wordt de suggestie gedaan te experimenteren met een lagere toegangsprijs voor de excursies. Bijvoorbeeld een maximumprijs voor een gezin, het aanbieden van een gratis excursie of een kortingsregeling (drie halen; twee betalen). Daarnaast zou voor publiciteit, contact gezocht kunnen worden met landelijke organisaties met regionale afdelingen (bijvoorbeeld Nivon, Lions clubs). De raad vraagt zich af of het handhaven van het status-quo betekend dat het streven om de excursies kostendekkend te maken stopt en dat zodoende het gat in de begroting aanvaardbaar is. Verder mist de raad bij de notitie over het thema verbinden de excursies. Tot slot verzoekt de raad om een tijdpad; wanneer is het onderzoek klaar en wordt het onderwerp behandeld in de verenigingsraad.

De heer De Graeff zegt toe dat de suggesties van de verenigingsraad worden betrokken bij de verdere uitwerking van het beleid. Met betrekking tot de suggestie om prijsarrangementen in te stellen, zal er gekeken worden wat de mogelijkheden zijn. Voor de Nationale Parken geldt dit echter niet omdat daar zoveel mogelijk gewerkt wordt met vaste prijzen om geen verschil te laten ontstaan tussen de prijzen van de verschillende aanbieders van excursies. Het onderwerp excursies is ten onrechte niet genoemd in de notitie over verbinden. Één keer per jaar zal de stand van zaken excursiebeleid worden gerapporteerd aan de verenigingsraad in het kader van de verdere uitwerking van het thema verbinden. Tot slot deelt de heer De Graeff mee dat wat tarieven de betreft de status-quo wordt gehandhaafd. Er zijn op dit moment geen voornemens de tarieven af te schaffen of te verhogen om nog een grotere mate van kostendekkendheid te bereiken. Het gat op de begroting dat er nu is, is te overzien. Op dit moment is het het belangrijkste in kaart te brengen hoe de vereniging het houden van excursies verder vorm wil geven.

7. Verbinden: uitwerking van het thema in 2008

De heer De Graeff gaat in op de vooraf gestelde vragen. Daarbij kwam onder meer naar voren dat men de notitie vrij wollig vond. De heer De Graeff zegt hierover dat enige abstractie onvermijdelijk is. De bedoeling van de notitie is om met een aantal concrete punten te komen die deels al in uitvoering zijn en deels nog worden opgepakt. Vanuit de raad is de zorg uitgesproken dat de vereniging te veel een knieval lijkt te doen naar het grote publiek. Dit is echter niet de bedoeling, aldus de heer De Graeff. De natuurbescherming staat voorop en daarnaast wordt er rekening gehouden met hetgeen het publiek, dat de vereniging steunt, verlangt. De raad vraagt zich af of de gebouwen van de vereniging ook gebruikt kunnen worden op een manier dat dit het publiek bindt (bijvoorbeeld zorginstellingen en vakantiewoningen). De werkorganisatie denkt hier over na aldus de heer De Graeff, het is echter lastig daar een en ander op gespannen voet kan komen te staan met de inkomstendoelstelling die gebouwen hebben. Er is een stuurgroep ingesteld bestaande uit de algemeen directeur, een adjunct-regiodirecteur, een beheerder en een medewerker van de afdeling communicatie. De stuurgroep kijkt of hetgeen in gang is gezet goed loopt en stimuleert initiatieven. Daarnaast kijkt de stuurgroep naar wat er nog meer zou kunnen gebeuren. Tot slot geeft de heer De Graeff aan dat het de bedoeling is dat er ten minste één publieksactie per jaar gehouden wordt.

Vanuit de raad wordt naar voren gebracht dat er veel behoefte is aan gebiedsgerichte informatie. De groep 'ouderen' wordt niet genoemd en men pleit voor meer toegankelijkheid in de gebieden voor deze groep. De raad mist in de notitie de mogelijkheid om creatieve nieuwe ideeën te ondersteunen en vindt de notitie een te grote woordenbrij om enthousiast opgepakt te kunnen worden door de regio. Door de raad wordt er op gewezen dat verbinden aan cultuurhistorie ook opgepakt dient te worden. Daarnaast vindt men dat eerst aan de beeldvorming rond de toegankelijkheid gewerkt dient te worden voordat deze daadwerkelijk wordt vergroot. Door de districtscommissie Zuid-Holland worden er jaarlijks veel presentaties gegeven. Hier worden veel mensen mee bereikt. De commissie vraagt zich af waarom de werkorganisatie het houden van dit soort presentaties niet wil opzetten.

De heer De Graeff zet uiteen dat het op dit moment niet de bedoeling is de notitie de organisatie in te sturen. Het is opgesteld om met de verenigingsraad van gedachten te wisselen over wat verbinden is en hoe er inhoud aan gegeven kan worden. Het is een stap in een proces en de afspraken worden daarna praktisch uitgewerkt. De afdeling Communicatie, Fondsenwerving en Ledenservice werkt op dit moment uit wat 'gebiedsgerichte informatie' concreet inhoudt. De heer De Graeff beaamt dat de beeldvorming rond de toegankelijkheid van de gebieden van de vereniging hardnekkig verkeerd is. De werkorganisatie werkt hier voortdurend aan, onder andere door te kijken hoe gebieden nog meer toegankelijk kunnen worden. Er is een nota gebouwenbeheer; hierin staat aangegeven dat een gebouw of door de vereniging wordt gebruikt of wordt verkocht met uitgifte van de ondergrond in erfpacht. Voor gebouwen met een bijzondere cultuurhistorische betekenis wordt gekeken of het beleid moet worden aangepast. Omtrent het houden van presentaties legt de heer De Graeff uit dat de werkorganisatie het niet aan kan om dit te organiseren. Op basis van geleidelijkheid en vrijwilligheid kan dit eventueel opgepakt worden door de districtscommissies. De heer Wams staat kort stil bij de toegankelijkheid van de terreinen. De perceptie van toegankelijkheid wordt volgens de werkorganisatie bepaald door 'kun je het vinden', 'is er een goede mogelijkheid om te parkeren', 'koffie', 'kunnen de kinderen er veilig spelen', etc. Het gaat dus niet zozeer of men overal in het gebied mag komen maar meer om wat de voorzieningen zijn aan de rand van een natuurgebied.

De verenigingsraad stemt in met de geschetste uitwerking van het thema verbinden. De aangedragen punten worden meegenomen in de praktische uitwerking van dit onderwerp. De raad wordt hierover jaarlijks geïnformeerd.

8. Slotverklaring themaoverleg “klimaatverandering, wat doen we er mee?”

De heer Wams blikt terug op een leuk en interessant themaoverleg met een slotverklaring waar eenieder zich in kan vinden. Ook de notitie van het bestuur als reactie op de slotverklaring is goed ontvangen. Voorafgaand maar ook tijdens het themaoverleg is er enige discussie geweest over de vraag hoe ver Natuurmonumenten moet gaan in het aanspreken van haar leden om zelf iets te doen om de CO₂ uitstoot te verminderen. De conclusie van het themaoverleg hierover was dat er niet al te terughoudend mee omgegaan moet worden. Als gezaghebbende natuurbeschermingsorganisatie heeft de vereniging de mogelijkheid om hierover met de leden over te communiceren. Dit dient dat niet betuttelend of belerend te gebeuren maar op een leuke en verleidelijke manier.

Door de raad is vooraf de vraag gesteld wat de positie van Natuurmonumenten is binnen de HIER-campagne. De heer Wams ligt toe dat de HIER-campagne een interessant samenwerkingsverband is van voornamelijk beneficiënten van de Postcodeloterij. Natuurmonumenten is binnen dit verband een actieve en gewaardeerde deelnemer. De suggesties van de vereniging worden dan ook serieus genomen. Een ander punt wat naar voren kwam is het papierverbruik van de vereniging. Dit komt met name door de uitgifte van blad Natuurbehoud. Het is niet de intentie om Natuurbehoud af te schaffen omdat het meerdere doelen dient. Wel dient gekeken te worden in hoeverre door bijvoorbeeld de keuze van het soort papier het CO₂ verbruik kan worden terug gedrongen. Om het papier gebruik terug te dringen is inmiddels een stap gemaakt omdat met ingang van dit jaar het jaarverslag primair alleen op de website staat.

De verenigingsraad onderschrijft unaniem de slotverklaring van het themaoverleg “klimaatverandering, wat doen we er mee?”. Een verdere uitwerking van de stappen die gezet worden rond het klimaat wordt geagendeerd voor de vergadering van de verenigingsraad op 22 november a.s.

9. Themaoverleg: nieuw onderwerp

Het bestuur stelt voor het onderwerp “Natuurmonumenten en de landbouw” te kiezen als onderwerp voor het komende themaoverleg. De verenigingsraad draagt ten behoeve van volgende overleggen nog twee onderwerpen aan. Te weten prioritering in het natuurbeheer en het verkopen van producten / oogsten uit onze gebieden.

De verenigingsraad besluit “Natuurmonumenten en de landbouw” te kiezen als onderwerp voor het komende themaoverleg.

10. Mededelingen

1. Samenvatting multiclient onderzoek onder journalisten
Vooraf is door de raad de vraag gesteld of de uitkomst van dit onderzoek past bij de merkwaarde. De heer De Graeff beaamt dit. Wel zal de vereniging zich meer gaan richten tot de vakpers en de publiekstijdschriften.
2. Voortgangsinformatie programma Penningkruid
De heer De Graeff deelt mee dat de eerstvolgende rapportage in juni 2008 komt. In deze rapportage wordt stilgestaan bij de inkomenseffecten.
3. Evalueren, prioriteren en budgetteren
Geen opmerkingen.
4. De uitputting van de projectenbegroting
Geen opmerkingen.
5. Tijdpad website
De heer De Graeff zet uiteen dat de wensen vanuit de verenigingsraad in een eerder stadium zijn besproken met enkele leden van de verenigingsraad en benoemd in de evaluatie van de huidige website die is gehouden in de zomer van 2006. De uitkomsten uit deze evaluatie zijn sturend geweest voor de ontwikkelingsrichting van de nieuwe website. Tot aan de zomer van 2008 wordt gewerkt aan het tot in detail uitschrijven van de gewenste functionaliteiten en inhoud van de site. Vanaf de zomer wordt de site daadwerkelijk gebouwd en gevuld met inhoud. De site zal conform de huisstijl worden vormgegeven en heeft de merkwaarden van Natuurmonumenten als leidend gedachtegoed. De site geeft meer dan de huidige site ruimte aan lokale invulling. Dat gebeurt door regionale webredacties; daarvoor worden in de regio's fte's beschikbaar gesteld.
6. Voortgang klimaatbos
De actie rond het klimaatbos was een enorm succes toch zijn er ook leermomenten, aldus de heer Wams. Verheugend was het feit dat het campagne team de media bovenmatig heeft weten te interesseren. Door het campagne team is heel erg hard gewerkt, wat overigens ook de nodige spanning met zich meebracht. Er wordt een evaluatie opgesteld zodat er geleerd kan worden van het campagnematig werken. De verenigingsraad complementeert de werkorganisatie voor deze actie.
7. Kwartaaloverzicht ledenstand vierde kwartaal 2007
Geen opmerkingen.
8. Kwartaaloverzicht verwervingen vierde kwartaal 2007
Geen opmerkingen.
9. Kwartaaloverzicht beleidsbeïnvloeding oktober 2007 – januari 2008
Vooraf is de vraag gesteld op welke titel de heer Veerman deelneemt aan de, door de regering ingestelde, Deltacommissie. De heer Veerman is voorzitter van deze commissie en neemt er op persoonlijke titel aan deel.

Wat betreft de hoorzitting in de Tweede Kamer over de wetswijziging bestaand gebruik Natura 2000, deelt de heer De Graeff mee dat Natuurmonumenten heeft gepleit om 1)

voldoende zicht te houden op de verschillende activiteiten in Natura-2000- gebieden, teneinde te kunnen zien of die vergunningplichtig, zouden moeten zijn en 2) de momenteel bestaande bevoegdheid van de provincie om op grond van de Natuurbeschermingswet wijzigingen van het bestemmingsplan goed te keuren, in stand te laten.

Met betrekking tot de waterschapsverkiezingen deelt de heer De Graeff mee dat bij alle waterschappen in principe groene lijsten worden opgesteld. In september zal blijken of daadwerkelijk overal groene lijsten zullen participeren.

10. Benoeming accountantskantoor

Geen opmerkingen.

11. Rondvraag en sluiting

Tot slot neem de voorzitter afscheid van de districtsafgevaardigden die voor het laatst aanwezig zijn, dat is de heer Van der Vaart (Zuid-Holland) en mevrouw Nobel (Utrecht).

Ook voor het laatst, maar niet aanwezig zijn de heren Drogé (Overijssel) en Van der Sluis (Overijssel) en mevrouw Brouwer (Utrecht).

Vervolgens sluit de voorzitter de vergadering.